

Земне і небесне
поета Василя Басараби

**Відділ інформаційних технологій та електронних ресурсів
Березнівської центральної бібліотеки**

Земне і небесне поета Василя Басараби

**(75 років від дня народження
Василя Басараби)**

Біобібліографічний нарис

2023

УДК 908:011]821.161.22«19/20»(477.81)

З 27

Земне і небесне поета Василя Басараби : біобібліографічний нарис до 75 річчя від дня народження /відділ інформаційних технологій та електронних ресурсів Березнівської центральної бібліотеки; уклад. О. І. Гурин. - Березне, 2023. - 24 с.

Василію Басарабі – відомому рівненському журналісту, письменнику і краєзнавцю, лауреату багатьох премій і конкурсів 19 березня 2023 року виповнилося 75 років з дня народження.

До ювілейної дати, та з метою розкриття фонду Березнівської центральної бібліотеки, підготовлено біобібліографічний нарис «Земне і небесне поета Василя Басараби», яка допоможе користувачеві ширше ознайомитись зі щедрим талантом.

Видання адресоване широкому загалу читачів.

ЖИТТЄПИС

*В моєму небі – зорі світозорі,
В моєму небі – стільки чистоти,
Вдивляюся у вічності простори,
Де зорям тим призначено цвісти...*

В. Басараба

Василь Наумович Басараба народився 19 березня 1948 р. в с. Біла Криниця Рівненського району Рівненської області. Тут і починається життєва стежина для відомого на сьогодні поета, прозаїка, журналіста. Мальовниче українське село, батьки-хлібороби, неперебутня краса навколишньої природи – в такій атмосфері зростав. Це сприяло розвитку Богом даного таланту по-особливому, образно бачити світ, оригінально осмислювати, здавалося б, звичайні речі.

У 1966 р. закінчив середню школу. Продовжив навчання на філологічному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. З 1970 р. Василь Наумович працював у редакції газети «Зміна», де світ побачив його перші публікації. Саме тут відкрив себе як здібний журналіст. Ця професія стала основною в його житті. Сотні публікацій Василя Басараби – це нестандартні міркування, роздуми про історичну минувшину України, нашого краю, аналіз подій сьогодення, погляд у завтра; згусток уболівань за долю народу, його національне відродження. Це й активне втручання в конкретні великі й малі проблеми насамперед культури, мистецтва, науки, освіти, літературного процесу на Рівненщині.

Щодо поетичної стезі, то перший вірш опублікував 1964 року в газеті «Червоний прапор». У двадцятирічному віці прийшов до читача добіркою віршів у престижному альманасі здібних дебютантів «Вітрила-68». У 1971 р. був учасником республіканського фестивалю молоді поезії, який відбувся в Шепетівці.

На цьому ж фестивалі як учасники побували Олександр Вихров, Надія Гуменюк, Петро Пулінець, Микола Федунець, Степан Пушик та інші відомі й невідомі на сьогодні в літературних колах.

Далі були публікації у кварталнику «Поезія-74», у колективних збірниках «Будівничі» (1976), «Пісня і праця» (1978), альманасі «Погорина» та інших виданнях. Згодом побачили світ його власні книги: 1991 року – перша збірка поезій «У країні України», 1999-го – «Воля» (також поезії), 1995-го – книжечка для дітей «Ожинова стежина». Весною 2001 року Василь Басараба став членом Національної спілки письменників України. А далі – творчий неспокій, книги: «Калинова кров» (поема, 2001), «Прісне і присмачене» (гумористичні вірші, 2002), «Нобель на озері Нобель» (краєзнавчий нарис, 2003), «Оksamитовий вітер» (повісті, оповідання, 2005),

«На цій землі» (поезії, 2007), «Смак сонця» (поезії, 2008). Поетичні мініатюри Василя Басараба органічно поєдналися зі світлинами Олександра Харвата в розкішному подарунковому фотоальбомі «Я люблю своє місто» (2008). А ще – визнання: лауреат літературної премії імені Валер'яна Поліщука (2005); і знову – праця, пошуки, письменницькі роздуми, творче горіння... Василь Басараба спробував себе чи не в усіх літературних жанрах: поезії, вірші для дітей, поеми, гумористичні вірші, оповідання, повісті. Від 1984 р. – редактор відділу обласної газети «Червоний прапор» (з 21 грудня 1991 р. – «Вільне слово»), веде сторінку «Ріднокрай». Журналістика стала для В. Н. Басараба працею усього життя. Сотні його публікацій присвячені історичній минувшині та сьогоденню нашого краю, проблемам культури, мистецтва, науки, освіти.

Письменник, журналіст, краєзнавець, Член Рівненського обласного краєзнавчого товариства Всеукраїнської спілки краєзнавців. Лауреат регіональної краєзнавчої премії «За відродження Волині» (1999).

Член Національної спілки письменників України (2001). Член та відповідальний редактор Рівненського обласного краєзнавчого товариства Всеукраїнської спілки краєзнавців.

У 2005 р. Василь Басараба став лауреатом літературної премії ім. Валер'яна Поліщука за книгу «Калинова кров» (2001). Переможець низки літературних конкурсів. У 2013 р. книга В. Басараба «Смак сонця» перемогла в обласному конкурсі «Краща книга Рівненщини» (номінація «Краща поетична збірка»). У цьому ж році Василь Наумович отримав диплом лауреата літературного конкурсу «Коронація слова – 2013» за роман «Страшний суд» (2013).

Василь Басараба після тривалої хвороби відійшов у засвіти 9 червня 2021 р. Наче про цю доленосну мить написав він колись у своїй поезії:

*«Перелетіли свята на будень, вечори перейшли у ніч.
Ти повернешся, та не будеш золотити більше мені.
У саду, де тривожно й голо, де від інею сива трава,
вже не буде твій тихий голос розквітати в отих словах...
Повний місяць хмарині плечі світлом вкатував золотим.
В чорний вечір твоєї втечі, втечі в інші світи»...*

Творчість

У 2005 р. Василь Басараба став лауреатом літературної премії ім. Валер'яна Поліщука за книгу «Калинова кров» (2001). Переможець низки літературних конкурсів. У 2013 р. книга В. Басараба «Смак сонця» перемогла в обласному конкурсі «Краща книга Рівненщини» (номінація «Краща поетична збірка»). У цьому ж році Василь Наумович отримав диплом лауреата літературного конкурсу «Коронація слова – 2013» за роман «Страшний суд» (2013).

До своєї першої вистражданої збірки «У країні Україні» йшов два десятиліття. Із відомих причин раніше вона не могла з'явитися. Її назва – «від усвідомлення нашого великого історичного минулого, наших коренів. Адже кожен народ повинен мати право на свою країну, на свою державу, як і кожна людина має ім'я та особисту незалежність, – це В. Басараба зазначив у коментарі кореспондентові газети «Молодь України» (18 грудня 1991 року). – Ми мали свою державу, могутню і незалежну. Про це свідчить історія. На нашу землю, на Україну, з усіх усюд сунули ненаситні завойовники, протягом віків йшла запекла боротьба, яка завершувалась не тільки перемогами, а й поразками. Цікаві міркування письменника в тому, що ми, українці, та й усі громадяни України, не можемо казати, що живемо на Україні. Ми живемо в Україні, бо всі ми і становимо це поняття «Україна». Звідси й назва «У країні Україні», і до деякої міри тематична спрямованість книги».

Складається вона з трьох розділів («Свято світанку», «Зерно в землі», «Вічна мить»), котрі об'єднуються в єдине ціле. У збірці – вірші-спогади, вірші-роздуми, поетична публіцистика, інтимна лірика. Проте всі вірші, так би мовити, – одноджерельні. Основні мотиви книги – тривога за долю людини і народу, за майбутнє рідного краю і всієї Батьківщини, віра в торжество добра і справедливості.

Болить поету доля Батьківщини. Вона, на його переконання, – не «окраїна», бо завжди є осередком нашої душі, центром думки, простором духовного життя, який не може бути «околицею».

Батьківщина... Батьківщина... Сад біля батьківської хати, річка в лузі, буйнотрав'я, вічні жайворонки, літнє поле, благодатний дощ, крапельки роси на зелені, на квітах. Дороги, автостради, атомний вік, Чорнобиль... І в цьому душа прагне вистояти чистою, і черпає силу у своєму рідному, як у цілющому джерелі:

*Промовляють знов і знов калина
І ясні зорі в тихім плині вод:
«Це твоя країна Україна,
Не просто край – країна і народ».*

Василь Басараба виступає проти агресивної бездуховності, «інтернаціоналізації», яка витоптує своїми танками-догмами все національне, те, без чого людина стає перекотиполем: без коренів, рідного ґрунту, врешті – без щастя.

Читач знайде низку гарних пейзажних віршів («Тополі», «Зимовий ліс», «Осінній сад», тощо). Краєвиди Василя Басараби поетичні, але малює він їх не просто як зачудований споглядач – у кожній деталі, кожному малюночку почуття зрідненості (правда, поет часто вдається до публіцистичного коментаря).

Друга поетична збірка «Воля» розвиває, збагачує мотиви попередньої. Космос душі народу, нескореність його духу в просторах земних і небесних, людина з її почуваннями й помислами – теми, яких торкається автор. Назва збірки – ключ для пізнання її змісту, художніх особливостей. Воля – це і

духовна заглибленість в історію свого народу, і широкий простір країни, і рідна «Волинь»:

Напевне, є у цьому щось знаменне:

Волинь і воля. Воля і Волинь.

Поет, на думку рецензента Григорія Дем'янчука, фізично живе «у країні Україні», але виміри його духовного світу, як і кожного справжнього поета, – і земні, і небесні. Земне («віковічні бринять дуби», «цвіт пахкий, що бджолами гуде», червоні грона калини, мальва, що «ліхтарики засвітить у наші дні при нашому вікні») органічно поєднане з небесним («Зоряні ріки течуть по моїй землі, вічні сузір'я цвітуть у свічадах джерел»), і в цьому дивовижному сплаві палахкотить найнезбагненніша духовна субстанція – людська душа...

Книжка «Воля» – трохи заполітизована, заангажована: автора болить Україна, її доля, доля її синів («Вороги наших прашурів», «Друге пришествя», «Не називайтеся», «Лукаві», «Від імені Шевченка» та ін.). Втім, Василь Басараба не уникає ліричних мотивів («Не так давно ще юність відшуміла», «Наші мальви», «В холоднім сонці», «Отой годинник на стіні», «Така безмежна далеч», «Світло твоє», «Ніхто не винен», «За нашими літами», «Перетліли свята на будень» тощо).

Творчому почеркові В. Басараби притаманне вдале поєднання ліричної поезії із соціальною та політичною.

Він входить у світ великих історичних подій та образів не для того, щоб звеличувати їх.

Наша знищувана, проте незнищенна, закинута на дно Дніпра духовність зберегла той атом, що неодмінно вибухне і розростеться на всю національну широчінь:

Ми чуємо той клекіт:

Дніпро змете

І понесе далеко

Чужинську ту іржаву

Каламуть.

«Дніпро»

Саркастичні нотки звучать у вірші «У козаки». Висока козацька духовність декому з них чужа, вони так і залишилися кріпаками:

Але зятяте, братіє вельможна,

Науку мудру нам дають віки:

У козаки йдуть не тоді, коли вже можна,

Коли не можна, йдуть у козаки!

Ці рядки мають право стати крилатим висловом.

У збірці «Воля» – світи, що «відкрилися» поетові, такі, «які через віки не перейти».

Є у «Волі» й поема «Оранта» та фрагменти з поеми «Калинова кров». Це і зв'язок часів. У поемі – епізоди різної часової віддаленості.

Тримаючи нам небо колосками,

Земля у наших душах не згаса,

Земля не перетвориться на камінь.

І над усім – Мати («І стояла над нами мама. Руки звівши у небеса»)...

Оранта, небесна й земна.

Поема «Калинова кров» – про битву під Берестечком. Згодом вона вийшла окремою книгою.

Поема «**Калинова кров**» порушує важливі аспекти нашого буття. Споконвічне прагнення українського народу до волі, власної держави, справжньої, а не декларованої, нескореність нашого духу, біль за долю рідної землі, почуття, що дають право кожному бути людиною, а всім разом – народом...

Ідейний стрижень твору визрів із такого випадку: Василь Басараба, будучи на острові Журавлісі, де «Козацькі могили», помітив у тому священному місці цвіт калини. «На острові Журавлісі цвіте калина. І люди звідусюд ідуть до того цвіту – побачити, помовчати, вклонитися низько... І відчутти його дотик..., – зазначив автор у передньому слові. – Знаю: вічно іти людям! І вічно цвісти калині».

Головним змістом поеми «Калинова кров», як зазначив письменник Сергій Гуля, в статті про творчість В. Басараби «Віддзеркалля часу», «Є наша, як зараз модно висловлюватися, незavidна ментальність. Треба мужність, щоб про це говорити, але й не говорити – гріх, оскільки саме в ній «ховаються» всі наші біди й болі».

*Уже б давно були ми в світі вільні,
Якби не міжусобиці й вражда.
Вражда ця древня. Давня – аж іржава.
Вражда ця древня і як світ стара.
Бо що не пан – таке цабе, що страх,
Бо що не князь – то вже своя держава.
Лютують і гризуться, мов чужі...*

У поемі шість розділів, сюжетно тісно пов'язаних між собою. В останньому – екскурс через віки, аж до пам'ятних днів 90-х років ХХ століття. Конотоп (1659), Полтава (1709), Умань й Сміла (1768), «посічена Січ» (1775), Косарал (1851), Чернеча гора (1861), вогненна повінь війни (1942), в лісах Волині, у Карпатських горах (1948). Та, попри те, що «Нас повинчать хотіли із ординцями», ми не купилися на злоті й червінці, «І на зелені ми не продались», адже одвіку були українцями і будемо ними довіку, якщо так нас нарекли небеса.

Ми ще можемо зійтися на поклик своєї козацької крові, бо маємо острів, священну землю, политу святою кров'ю, яка береже Козацькі могили. «Цей острів святий – Журавліха...».

У поемі «Калинова кров» головні герої – прості козаки Іван та Максим, а також конкретні історичні особи Іван Богун, Богдан Хмельницький, які виборюють незалежність. А є й такі, як Вишневецькі й Киселі – запроданці, які зійшли нінащо.

Поема «Калинова кров» наводить нашу пам'ять до історичного минулого. Автор голосом загиблих козаків, героїв Берестецької битви, висловлює впевненість, що ще визріє день, коли кожен, хто поліг за волю, із

далеких доріг «на крилі молоді зорі» повернеться на рідний поріг. І цей день неодмінно настане.

Червона калина – краплини крові загиблих предків-патріотів, наша національна самосвідомість, наш великий біль і нетлінна пам'ять.

«**Ожинова стежина**» – книга віршів для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку Василя Басараби. Автор запрошує читача в дитяче сприйняття навколишньої дійсності, у звичайне природне оточення, яке живе й розвивається за своїми віковичними законами. І, що найголовніше, все подано через дитячу логіку мислення:

*На канікули в село
Мене літо привело.
І тепер спішу не в школу,
А на луг, на річку, в поле.*

І тут відбуваються дива, відкриття, знайомства з сільським побутом і чарівним дивосвітом літа.

«Ожинова стежина», як зазначив рецензент Іван Кидрук – це «... стежка, поетична, до його рідного села і земляків, з усіма їхніми непростими клопотами, хай навіть у дитячому сприйнятті».

Серед ознак творчого почерку В. Басараби – вміння осучаснити ситуацію.

Щодо назви книжки, то вона символічна. Кожній людині в будь-якому віці (чи то дитячому, чи дорослому) потрібно мати ожинову стежину, яка не мала б кінця-краю і вела в казковість того священного куточка, де народився, тієї рідної землі, де живеш.

Є у Василя Басараби книга, в якій він відкриває себе як гуморист. Це, за означенням автора, – «кращі і не гірші чудернацькі вірші», об'єднані під назвою «**Прісне і присмачене**». Твори, вміщені в цій збірці, із конкретних подій та явищ нашого сьогодення. Впродовж трьох років друкувалися на сторінках газети «Вільне слово» за таким собі цікавим підписом: Марко Макітра. Вони, сатирично-гумористичного звучання, викривають суспільні негаразди, сумне і смішне в житті людей, у сучасній дійсності.

Складається книга «Прісне і присмачене» з трьох розділів: «Де ж питати депутата?», «Без ліцензії і візи лізе в душу телевизор», «Сам не гам і вам не дам». У ній – картина нашого життя-буття. Вже за назвами розділів можна зрозуміти, про які найпекучіші проблеми йдеться. А їх чимало, як і тих, хто їх створює. От і болить, от і пишеться. А пишеться про, насамперед, народних обранців, депутатів («Обіцянки», «Кричить», «Народні»), Верховну Раду, де влаштовуються ті ж таки обранці, «наче в своїй хаті», ціни, які «пухнуть», коли «чахнуть, худнуть» зарплати («Пухнуть ціни»), податковий кодекс («То позичте»), колгоспи, тих, хто сидить у колгоспівських кабінетах, «Немов у наметах, під новими прапорами, при нових портретах», долю клубів («Хто довів?»), жнива – село жнивує, коли «нардепи у вирії», медицину – «В нас доступна медицина, для усіх нас – допінг. Бо на ліки такі ціни – куди тій Європі», проблеми української мови, зросійщення – («Гвалт», «Чиє б мовчало», «Усе не так», «На задвірках», «Огляд преси»), безгрошів'я («Подарунок», «Безгрошів'я»).

У збірці «Прісне і присмачене» натрапляємо і на «домашній закордон»

*Про Європу ще снили в колиці,
Й досі манить усіх закордон,
Тому є ось у нашому місті
«Істамбул» і «Париж», і «Ліон».
Є «Манхетен», є «Рим», є «Палермо»,
Є «Твін Пікс» та ще й «Бeverлі Хіллз»...
«Домашній закордон»*

У добротному гумористичному стилі. Але тут не тільки сміх, а й біль... За наше, за своє, рідне.

Твори, вміщені в збірці «Прісне і присмачене», не тільки виразно гумористичного звучання – вони мають соціальне, політичне забарвлення. А це – невід’ємна ознака творчого почерку Василя Басараби. Так, наприклад, вірш «Скринька» (про передвиборну агітацію). Відома ситуація: жмути газет, які доводиться щодня виймати з поштової скриньки (а на них же витрачено шалені гроші).

Це біль із гумористичною оправою. Саме так. Гумор... Сміх... Світ уцілів, бо сміявся.

Найбільше творів у книзі «Прісне і присмачене» – про народних обранців і проблеми, які стосуються української мови (душі народу). Це, власне, ті кити, від яких залежать сьогодні й майбутнє нашої Батьківщини. І охоч найбільше болить. Сумне й смішне в сучасній героїчній дійсності постає, як осторога. Твори ж, уміщені в збірці «Прісне і присмачене», призначені якраз для того, щоб роззути очі: «хай від сплячки всіх нас будять чудернацькі вірші!» від Марка Макітри.

Після «Прісного і присмаченого» Василь Басараба прийшов до читача з книгою прози «**Оксамитовий вітер**». У творах, уміщених у ній (а це дві повісті та десять оповідань), – людські долі на перехрестях часу, на шляхах-дорогах із минулого в прийдешнє. Деякі оповідання друкувалися в обласних газетах, альманасі «Погорина». А от повісті, на думку М. Зайванівського, – «нова літературна потуга Василя Басараби». Так, наприклад, твір «Колос», із оригінальною сюжетною лінією. Це хвилююча розповідь про українську родину в кількох поколіннях, яка зазнала репресій та гонінь від різних режимів.

«Оксамитовий вітер» – про непрості життєві колізії, що стосуються незалежності України. Герої творів – земляки Василя Басараби. Одні з них – уособлення віри в краще майбутнє країни та її народу. Інші – виплід більшовицько-імперського світу, де відсутня повага до власного роду, материнської мови, історії. У складних життєвих ситуаціях українцями залишаються герої повісті «Колос». Трагічним і водночас героїчним звучанням відлунюють долі повстанців Тимофія Гайдука, Андрія Вітрука та багатьох інших безіменних, долі, які поглинула моторошна тиша невідомості...

А живим – жити. І зерна золоті нести в долонях, і засівати вічне поле, і наслухати, як стигло видзвонює під блакиттю небес ваговитий колос.

Віддзеркаленням більшовицько-імперського світу є герой повісті «Сам собі міркую» Семен Яценко, по вуличному – Ящичок. Він із тих, хто, тільки-но починають говорити про Україну, люблять казати фразу на зразок: «А що тобі ця Україна дала?». Такі і їм подібні досі вважають себе «частиною отого єдиного і неділимого цілого, не усвідомили себе громадянами незалежної, окремої держави... Вони ніби й не проти незалежності, але сподівалися від неї максимум благ при мінімумі власної праці...». Таким і їм подібним Україна – «щось таке мале, дрібне і непотрібне». Так звані перевертні, запроданці. У них власні «убеждения». «Скільки таких «Семенів» та й по всій нашій землі! І кожен зі своїми «убеждениями».

Проза Василя Басараби позначена оригінальним стилем. Влучний гумор, вдале вкраплення приказок, перлин народної мудрості оживлюють її, роблять цікавою і легкою для прочитання.

Наче вихоплені з життя оповідання «Чесна комсомолка», «Ілько та кобила».

Про проблеми рідного слова, духовність ідеться в оповіданні «Книжечка». Книжка Василя Басараби «Оksamитовий вітер», – як зазначив письменник Сергій Гуля – зроблена талановито, автор володіє тим глибоким психологічним проникненням у життєві процеси, які й необхідні митцеві для художнього відтворення життя».

Щодо назви збірки, то вона символічна. Оксамитовий вітер – «м'який і теплий вітер рідних просторів. Як і наш народ. Яких тільки лихоліть не довелося зазнати, як хотіли його заарканити, винищити (оповідання «Живе моя Жильжа»). Так і народ наш ... скільки не топтали колосся, не перетрублювали те зерно всякі гризуни, а все одно з маленької зернини поставав, відроджувався колос, вигойдювався на сонячному вітрі для майбутнього». Адже в космосі душі українського народу понад усе нескореність його духу як у просторах земних, так і небесних. І ця нескореність духу – чи не в усіх прозових творах. Залежно від того й вимірюється духовність епохи. Звідси – тематика і проблематика. І все це становить космос душі нашого народу.

У збірці «**На цій землі**» автор прагне осмислити історію рідного краю, долю народу («Волинська твердиня», «Дерево родоводу», «Сонце сходить» тощо), проблеми сьогодення (цикл «Вогненні строфи», поеми «Потоп», «Морок мору» та ін.), людські долі на життєвих перехрестях («Монолог лицаря», «На цій землі», «Золота заметіль», «Трійця», «Шлях у полях»). Є низка пейзажних віршів («Тривога», «Золото з трав», «Бузок», «Омела» та ін.), у яких віддзеркалено вічну земну красу. Спостерігаємо вдале, уміле поєднання ліричних і соціально-політичних мотивів («Трійця», «Сільська ідилія»).

Ліричний герой, який концентрує в собі досвід нації, людства, перебуває в земних просторах із його одвічними клопотами й проблемами сьогодення. Перебуває між тими, хто «На брехні, як на коні, скаче вперто день при дні».

«Песні» й «віна» – одна з проблем, яку порушує Василь Басараба в поемі «Потоп». Корчмарське ремесло й шинкарська втіха «горілчаним

лихом» топлять села та міста. Навіть «голодні, босі й голі, не минають алкоголю». І нема Хмеля, нема таких очільників:

*Немає Хмеля. Даленіє Хмель.
Виговського нема із Конотопом,
Юрась пронав. І згряя пустомель
Перед московським корчиться потопом...*

Поема «Морок мору» – про тривожний двадцятий вік, який позначили «мертвотно і генсек, і фюрер», і двадцять перший, у якому тепер живемо; про долю рідного народу на історичних перехрестях. Перша світова, жахи голодомору, світ, який «мовчить про той голодомор», бо «Що той народ, що ті зів'ялі діти, коли ти весь вгодований і ситий».

*Двадцятий вік, така твоя історія –
Загублені і душі, і тіла.
Вночі і вдень диміли крематорії,
Лишилися лиш попіл і зола.
Там Бухенвальд, Освенцім і Майданек –
В дротах колючих борсається крик.
А тут із Колими і Магадану
Мільйони не повернуться повік.*

Такі реалії двадцятого віку. У душах – морок і мракобісся. «Батькопродавці і братопродавці, відступників отарочереда, такі вже патріоти і державці, охоч бери й до рани прикладай». Самопризначена еліта, яка вже стільки років «З синицею і журавлем в руках» вигривається в гарячих пісках. «Помаранчеве сонце» (Помаранчева революція). Одвічний часоплин... Історичні перехрестя... Доля народу ...

У поемі «У білому сяйві вишень» Василь Басараба торкається одвічної теми любові. Оксана та Олег покохали одне одного, поклялися довіку бути разом. Проте Олегові доводиться «йти в солдати», а Оксані – їхати на навчання. Обоє тільки-но закінчили школу. Поки Олег відбував військову службу, Оксанина мама підшукала собі зятя. Тож «на догоду мамі» Оксані довелося вийти заміж. А наречений – «...крутий, Аж квадратний увесь, І півмісяцем лисина...» Отаку пару підшукала мама своїй Оксані. Отака «сувора казка про продану і куплену любов».

Світ книги «На цій землі» можна означити такими афористичними висловами: «Мурують храми, та руйнують душі І хрестики чіпляють для прикрас», «Осатаніло моляться на долар». Але є й те, що порятовує від житейської метушні й вовтузні, – рідна українська земля, твердь, незбагненний дух якої Василь Басараба береже упродовж життя:

*Без оцього роздолля,
Де сонце пасеться
У росяних травах,
Не була б моя доля
Така променисто-яскрава.
Без цієї землі,
Що на дотик м'яка, наче пух,
Я б душею змалів*

І осліп, і оглух.

«Твердь»

Власне, обрії рідної землі, попри всілякі негаразди й проблеми, завжди тримали «... в дні хуртеч», і так, що ніщо не змогло заманити «в чужі далекі сонячні краї».

У книзі «Смак сонця» вміщено вибрані твори з попередніх поетичних збірок. Вони становлять розділи «Високі виднокраї», «Небо над нами», «Золота заметіль». Завершують книгу вибраного п'ять поем. У книзі «Смак сонця» автор сповідається в любові до рідного краю, прагне осмислити його історію, долю народу на історичних перехрестях, на вічному шляху з минулого в майбутнє, а також суть людського життя в просторі й часі. Над усе бринить у душі голос рідної землі. Відтоді, коли «по незайманих травах ступав босоніж».

Тут корінням все глибше

Я у неї вростаю,

Сонця смак в дні колишні

Тут відчув на вустах.

А тополі і вишні,

А рясні спориші...

Незбагнено-всевишній

Сонця смак у душі.

«Смак сонця»

У багатьох своїх творах Василь Басараба віддзеркалює вічну земну красу, велич і безсмертя народу. І вкотре засвідчує свою причетність до цього величного і розмаїтого світу, частинкою якого кожному судилося бути на життєвому шляху.

Вічна врода твоя, природо,

Вічна правда твоя, народе...

Ми для щастя у світ приходим

На ясні зорі, на тихі води.

Поспішаєм – життя нас кличе,

Неповторне і таємниче.

Пізнаємо його обличчя

Риси лагідні, мужні, вічні.

На землі під розлогим небом

Нам багато на світі треба:

Вічним дивом пшеничних стебел

Дорости, Батьківщино, до тебе.

Ні перевертні, ні заброди

Не зітруть нашу вічну вроду...

Я – краплина твоя, природо,

Я – зернина твоя, народе.

«Вічна врода твоя, природо»

У цих рядках – поет як людина, громадянин, особистість. Тут – ставлення до життя в просторах земних і небесних, альфа й омега людського буття і, зрештою, сутність творчості Василя Басараби.

«Страшний суд» – це, без сумніву, історичний, політичний, навіть філософський роман сучасності.

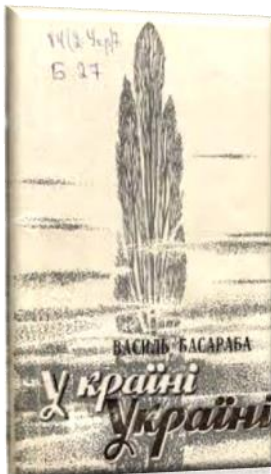
Хто саме є той страшний суд? Чи є той суд на землі, чи на небі? І хто має право судити людину, коли совість мовчить? Усі ці питання неодмінно виникають в книзі Василя Басараби. В історію справжнього, щирого кохання вплітаються уроки минулого, яке раз по раз намагається порушити гармонію теперішнього, знівечити почуття, приглушити щастя.

Стрімкі, палкі і водночас ніжні стосунки Богдана та Олі раптово опиняються під загрозою, коли Богдан дізнається, ким є дід Ольги. Він – страшний кат Вовк, злочинець та садист, саме він вбив його діда та бабу на очах маленької у той час матері Богдана. Чи зможе їхнє кохання витримати таке випробовування? Чи зможуть їхні душі забути лихі події пройдених кимось іншим шляхів?

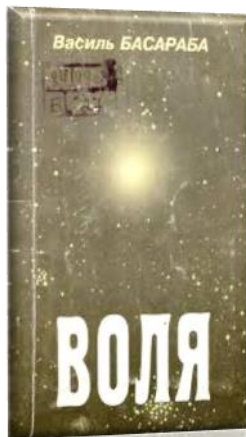
Але не все так однозначно. Перенісшись більш ніж на півсторіччя назад, у жорстокі часи голоду, ми разом з героями переживаємо лютість радянських партійців, що відбирають запаси харчів у населення, аморальність простого люду, який здатен на все заради їжі, тисячі смертей, злидні, жахи та насильство... Непомітною плямою постає тут маленький Павло – ще зовсім не Вовк-людоджер, а лише наляканий хлопчик, що, як і кожна дитина, має і свої страхи, і мрії, і потаємні бажання. У рисах класичного реалізму автор показує психологічну зміну звичайної людини у незвичайних обставинах: із простого, трохи наївного хлопчика Павлик перетворився на жорстокого сталінофіла, чий мотиви та цілі є важливішими за будь-які людські цінності.

Поважати мову і Батьківщину, захищати правду і цінувати щирі почуття, любити ближнього свого і жити по совісті – ось чого вчить нас «Страшний суд». Ці прості настанови стають особливо актуальними у наш – також непростий – час. Основна думка полягає в останніх словах твору: «Найбільший із гріхів – це гріх самозречення. Коли відцураєшся роду свого, коли мову рідну виплюнеш із рота, як щось гірке і непотрібне... А гляньмо довкола, скільки у нас самозреченців! Не чужинців, а своїх, доморощених. Усі чекають того дня і того страшного суду, але ж один день – це тисяча років, а тисяча років – це один день...»

Твори Василя Басараби

Басараба В. У країні Україні : поезії / В. Басараба. - Рівне : Рівненська друкарня, 1991. - 127 с.

Басараба В. Воля : поезії / В. Басараба. - Рівне : Азалія, 1999. - 71 с.

Басараба В. Калинова кров : поема / В. Басараба. - Рівне : Волинські обереги, 2001. - 71 с.

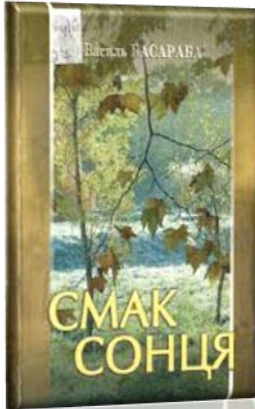

Басараба В. Прісне і присмачене : Кращі і не гірші чудернацькі вірші / В. Басараба. - Рівне : Волинські обереги, 2002. - 119 с. : іл.

Басараба В. Вогонь і вітер : Роман / В. Басараба. - Рівне : Волинські обереги, 2020. - 243 с.

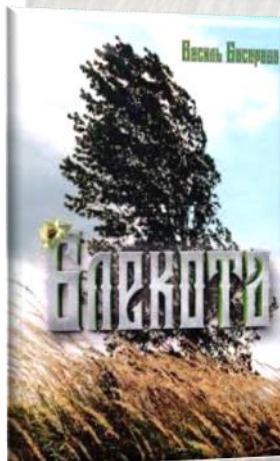
Басараба В. Смак сонця : поезії / В. Басараба. - Рівне : Рівненська друкарня, 2008. - 163 с.

Басараба В. Ожинова стежка : вірші / В. Басараба. - Рівне : Рівненська друкарня, 1995. - 20 с. : іл.

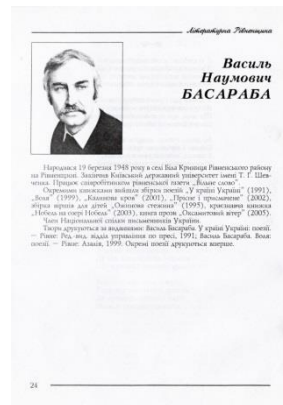

Басараба В. Оксамитовий вітер : повісті, оповідання / В. Басараба. - Рівне : Рівненська друкарня, 2005. - 160 с.

Басараба В. Н. Блекота : художественная лит-ра / В. Н. Басараба. - Рівне : Волинські обереги, 2018. - 347 с.

Басараба В. Н. [Вірші] // Літературна Рівненщина : антологія / упоряд.: О. Євтушок, В. Климентовська, Л. Рибенко ; передм. А. Криловця. – Рівне : Рівнен. друкарня, 2005. – С. 24-31.

Публікації про творчість В. Н. Басараби

Бондючна Ю. Земне і небесне поета Василя Басараби / Ю. Бондючна // Погорина. – 2008. – Вип. 4-5. – С. 257–262.

Дем'янчук О. Стежка до Судного дня. Журналіст і поет Василь Басараба презентував роман «Страшний суд» / О.Дем'янчук // Вісті Рівненщини. – 2014. – 21 берез. – С. 16.

Зайванівський М. Стежками любові : [про вихід в світ книги В. Басараби «Оksamитовий вітер»] / М. Зайванівський // Вісті Рівненщини. – 2005. – 9 листоп. – С. 4.

Конопелько В. Літературний портрет Василя Басараби / В. Конопелько // Вільне слово. – 2008. – 2 жовт. – С. 11.

Мазаний В. Василь Басараба став дипломантом «Коронації слова» / В. Мазаний // Вільне слово. – 2013. – 2 лип. – С. 8.

Млин Є. Премія знайшла лауреатів / Є. Млин // Вільне слово. – 2007. – 1 січ. – С. 6.

Мошняга Л. «Мені такі відкрилися світи...» / Л. Мошняга // Вільне слово. – 2008. – 20 берез. – С. 13.

Попенко В. Одкровення макітри : рец. на книгу Басараби В. «Прісне та присмачене» / В. Попенко // Вільне слово. – 2003. – 4 черв. – С. 6.

Сищук А. Василь Басараба став дипломантом всеукраїнського конкурсу «Коронація слова» / А.Сищук // Вільне слово. – 2014. – 20 берез. – С.11.

Шахрай О. Премія імені Уласа Самчука присуджена Василю Басарабі за нову книгу «Страшний суд» / О.Шахрай // Вісті Рівненщини. – 2015. – 27 лют. – С. 16.

Юркова О. Вручено літературну премію імені Уласа Самчука : письменнику, журналісту, краєзнавцю Василю Басарабі за його нову книгу «Страшний суд» / О. Юркова // Голос України. – 2015. – 26 лют. – С. 7.

Інтернет-ресурси

Басараба Василь Наумович [Електронни ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія:сайт.–Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Басараба_Василь_Наумович. – Назва з екрана.

Василь Басараба – пісні, біографія [Електронний ресурс] //Українські пісні : сайт. – Режим доступу: <https://www.pisni.org.ua/persons/3324.html#works>

Кузьменко А. Уроки минулого, що бентежать сьогодення [Електронний ресурс] / А. Кузьменко // Друг читача : сайт. – Режим доступу: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/40848/. – Назва з екрана.

Лауреатом Рівненської міської літературної премії Уласа Самчука став Василь Басараба [Електронни ресурс] // Rivne 1 : сайт. – Режим доступу: <http://www.rivne1.tv/Info/?id=45334>. – Назва з екрана.

Рівненський літератор Василь Басараба презентував свій роман «Страшний суд» [Електронни ресурс] // СФЕРА-ТВ : сайт. – Режим доступу: <http://sfera-tv.com.ua/index.php?m=news&d=view&nid=31620>. – Назва з екрана.

Із творчого доробку

Біла Криниця

На осонні — соняшники сонні,
Біла хата в стишенім саду...
Дні мої. солодкі і солоні,
Давні дні й донині на виду.

Те далеке і безмежне літо,
Незбагненне, дивне і ясне,
Світить мені, світить мені, світить.
Всі літа освітлює мене.

Тиша та озветься і долине,
Піднебесним дзвоном загуде.
Стежкою від хати на долину
Ранок за собою поведе.

Босоніж і стрімголов збігаю -
Оксамитом стелиться трава.
Із розмаю вранішнього гаю
Дивляться незвідані дива.

Синь небесна, сонце буйногриве...
В мить оту відкрилося мені
Серед тих всіх див найбільше диво

Неповторні пахощі земні.

Я ловив той дух живий в долоні
По долині, по крутих горбах,
Пахощі солодкі і солоні
Відчував, мов легіт, на губах...

В днях дрібних, суєтних,
швидкоплинних
На шляхах, в пилюці і смолі,
Дожене, долине і зупинит
Дивний запах рідної землі.

Чорна моя, чорна й колоскова,
В травах, квітах, в стеблах і
корінні,
Вірою, надією, любов'ю
Ти за мною ходиш і донині.

В цій долині, наче на долоні,
На долоні рідної землі...
На осонні — соняшники сонні,
Біла хата в білому селі.

Дерево родоводу

Мій древній рід походить з
Городища,
Із з тих твердинь, які давно були.
Чим далі йду, тим ближче все і
ближче,
Чим вище піднімаюсь на вали.

Тут вічну правду нам земля

говорить
Сьогодні і недавно, і давно:
На цих полях, на цих дзвінких
просторах
Нам проростало й множилось
зерно.

Тут навкруги не пагорби, а гори,

Тут вироста Полісся в Лісостеп.
Тут від землі по сонцю і по зорях
Мій древній рід через віки росте.

Не креслив я тут віття родоводу
І не шукав прапредків у віках,
Та знаю, що Горині вічні води
Невпинно плинуть звідси до
Дніпра.

Та знаю - у віках, в тисячоліттях,
У сьайві дня і в зоряній імлі,
Мій древній рід відроджувався в
дітях
І множився безмежно на землі.

Бо в цій землі в глибинах є коріння,
Тому і крона в небеса росте.
Приходять і відходять покоління —
Хто у ліси Полісся, хто у Степ.

А хто подаленів по азіях, європах,
Туди, аж за тайгу, а ще й за океан.
За хвилями всесвітнього потопу
Десь є Зелений Клині є Саскачеван.

Але мені бринять джерел високі

Горинь

Моя ріка, незвідано глибока, -
Не тільки плин і не лише вода:
Мені всі дні твій погляд синьоокий
Бентежно так у долю загляда.
Тут, на твоєму березі квітчастім,
Де всі недолі — кволі і малі,
Я стільки років думаю про щастя.
Моє і наше, й нашої землі.
Я стільки років не мінаю болю,
Вбираю все - від космосу до трав.

води
На горах цих, на пагорбах крутих,
З глибин потужно б'ють, з коріння
родоводу
І плинуть у світи з цієї висоти.

Іду до тих джерел угору по горбах,
Крізь простір і крізь час іду понад
вали.
Ні крони родоводу, ні герба
Мені у спадок не передали:

Це дерево в душі у крізь простір і
крізь час,
Це наяву і це мені не сниться:
Мій родовід в краю цім розпочавсь
-
Від Городища й Білої Криниці

І тут земля моя по імені Волинь,
Все мені у ній казково-таємниче,
І скрізь, куди не глянь, то золотіє
синь,
І даленіє даль — в тисячоліття
кличе.

В народній долі бачу свою долю
Як хвилю цю у величі Дніпра.
Ця течія крізь дні і через далі,
В мороз і спеку, темінь і туман
Але на дні лишаються печалі
І чиста хвиля повнить океан.
Не вицвітуть Волині очі сині
І не засне ця вічна течія...
Мій син стоїть на березі Горині
Отак, як я, і там, де я стояв.

Зміст

1. Життєпис	5
2. Творчість	6
3. Твори В. Басараби	15
4. Публікації про творчість В. Н. Басараби	19
5. Інтернет-ресурси	20
6. Із творчого доробку	21

